

TÜRKONFED

TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKANI

SÜLEYMAN SÖNMEZ

15. OLAĞAN GENEL KURUL

KONUŞMA METNİ

9 Mart 2024 / İstanbul

TÜRKONFED Ailesi'nin değerli üyeleri, değerli dostlarımız, basınımızın değerli temsilcileri...

TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. 5. Olağan Genel Kurulumuza hepiniz hoş geldiniz.

Bu yıl aynı zamanda konfederasyonumuzun 20. yaşını kutluyoruz. 20 sene önce, 6 federasyonla kurulan TÜRKONFED, bugün 31 federasyon, 363 üye dernek üzerinden 100 bine yaklaşan şirket ile ülkemizin en kapsayıcı sivil toplum kuruluşlarından birisi.

Aslında TÜRKONFED'in kuruluşu daha da eskiye, 1990'ların ikinci yarısına dayanıyor. Biliyorsunuz 1990'lı yıllar ekonomik ve siyasi çalkantılar nedeniyle Türkiye'nin karanlık yılları olarak adlandırılır. Ama 90'lı yıllar aynı zamanda 1980 darbesinin getirdiği siyasi kısıtlamaların kalktığı, popüler kültürde büyük bir canlanmanın olduğu, Soğuk Savaş'ın sona erdiği, girişimciliğin güçlendiği, AB ile Gümrük Birliği'nin hayata geçtiği, dünyaya açıldığımız, Anadolu'daki KOBİ'lerin güçlendiği, kurumsallaştığı ve Türkiye'nin ekonomi sahnesinde hak ettiği yeri almaya başladığı yıllardı.

İşte TÜRKONFED'in tohumları böyle bir dönemde atılmıştı. Anadolu'daki sanayiciler ve girişimciler görüşlerini duyurabilmek için TÜSİAD'ı örnek alarak gönüllü, sivil ve bağımsız bir yapılanma temelinde bir araya gelmeye başladılar. Ekonomi politikaları üzerinde etkili olabilmek, ulusal ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunmak üzere SİAD hareketini başlattılar.

O yıllarda atılan tohumlar bugün, dayanışmayla büyüttüğümüz kocaman bir orman oldu. Doğal bir ormanın çok çeşitliliğini, uyumunu, benzersiz ekosistemini andıran TÜRKONFED'imizle ne kadar gurur duysak azdır.

Bugünlere gelmemizde hepinizin çok büyük emeği var. Şimdiye kadar özveriyle çalışıp, gücümüze güç katmış olan kurucularımızı ve önceki dönem başkanlarımızı buradan saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli başkanlar, kıymetli üyeler ve sevgili dostlar;

Dün 8 Mart Dünya Kadınlar günü idi. Bünyesinde 87 kadın derneği olan TÜRKONFED, İş Dünyasında Kadın Komisyonu ile şimdiye kadar gerçekleştirdiği projelerle ve halen yürütmekte olduğu Girişimde Kadın Gücü projesiyle Türkiye'de iş dünyasında kadın konusundaki en kapsamlı örgütlenmeye sahip...

Türkiye'de kadınlar ekonomik, siyasi ve toplumsal hayata katılım konusunda dezavantaj yaşıyor. Kadın-erkek eşitsizliğinin en yoğun olduğu alan ise siyasete katılım. Parlamentoda kadın milletvekillerinin oranı yüzde 20.

2019 yerel seçimlerinde seçilen belediye başkanlarının sadece yüzde 3'ü kadındı. Bundan yaklaşık 3 hafta sonra yapılacak yerel seçimler için açıklanmış olan adayların cinsiyet dağılımına baktığımızda tablonun pek değişmeyeceğini düşünüyoruz.

Oysa cinsiyet eşitsizliği, ülkemizi kalkınma yolunda geriye çeken eşitsizliklerden sadece birisi. Cinsiyet, servet, gelir, eğitim, çevre, sosyal hayat, dezavantajlı gruplar, etnisite, inanç, hak arama, sağlık ve bölge temelli fırsat eşitsizlikleri ülkemizin potansiyelinin tam olarak ortaya çıkmasını engelliyor.

Anadolu'da bir söz vardır: Komşun açken tok yatılmaz. Ama gelir dağılımı verileri bunun tam tersine işaret ediyor. Son açıklanan kişi başı gelir rakamları, yüksek gelirli ülkeler kategorisine yaklaşmış olduğumuzu gösteriyorsa da yüksek enflasyon ve refah üretmeyen büyüme gelir dağılımında bozulmaya yol açıyor. Gelir dağılımı, alarm veriyor. Türkiye genelinde zengin ve yoksul arasındaki uçurum büyüyor.

Son zamanlarda emeklilerin geçim sıkıntısı çokça konuşuluyor. 65 yaş üstü grupta yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında olanların oranında 2023'te keskin bir sıçrama olduğu dikkati çekiyor.

Eşitsizlik, bölgesel dağılımda da kendisini gösteriyor. Zengin bölgeler daha zengin, yoksul bölgeler daha yoksul oluyor. Ayrıca bölgelerin kendi içinde de gelir eşitsizliği giderek derinleşiyor. En zengin bölgenin, en zengin yüzde 10'u ile en yoksul bölgenin en yoksul yüzde 10'u arasında 55 kat fark var.

TÜRKONFED olarak EDAM iş birliği ile hazırladığımız ve bugün siz üyelerimiz ile paylaştığımız Türkiye İçin Bir Rekabetçilik Endeksi 2023 çalışmamız, iller açısından da ekonomik büyüme ve kalkınmadaki dengesizliği ortaya koyuyor. 2014 yılında yapmış olduğumuz çalışmayla kıyasladığımızda illerin rekabet gücü arasındaki makasın kapanmak yerine açıldığını görüyoruz. Bölgesel farklılıkların diğer eşitsizliklerle iç içe geçmesi, toplumsal yapıyı tahrip ediyor; ülke olarak birlik duygusunu zedeliyor.

Vakit kaybetmeden daha adaletli bir paylaşımı sağlamalıyız. Üretim ve gelirin dağılımı hem bölgeler arasında hem bölgelerin kendi içinde daha dengeli olmalı. Bu konu gündemimizdeki yerel seçimlerin, esas konusu olmalı. Ancak yerel seçimlere maalesef ulusal siyaset damgasını vuruyor.

Ülkemiz büyük bir ülke. Her kentimizin kendine has özellikleri var. Her birisinin rekabet avantajı ve engeli farklı. Bütün bu çeşitliliğin gerektirdiği politikaların, merkezi olarak belirlenmesi verimli olmaz. Ulusal ve yerel düzeyde uygulanacak politikaların koordinasyonu tabii ki önemlidir. Ama merkezi ve yerel yöneticilerin görevi de bu koordinasyonu sağlamak değil midir?

Hep dediğimiz gibi kalkınmanın yolu Anadolu'dan geçer; bölgelerimiz kalkırırsa ülkemiz kalkır. Bölgelerimizin ve kentlerimizin kalkınma politikalarının mutlaka yerel düzeyde ele alınması gerekir. Zaten Kalkınma Ajansları da bu ihtiyaç üzerine kurulmamış mıydı?

Konuşmamın başında TÜRKONFED'in kuruluş öyküsünü anlatırken değinmiştim. Bizim misyonumuz bölgesel, sektörel ve ulusal ekonomi politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktır. Kendi bölgemizdeki ve kendi kentimizdeki sorunları, kalkınma için neler yapılması gerektiğini biz iyi biliriz.

Diğer iş dünyası temsil örgütleriyle beraber yerel yöneticilerle çalışarak; yerel kalkınma politikalarına yön vereceğiz. Cumhuriyetimizin 100. yılında federasyonlarımızın sorumluluk alanlarında düzenlediğimiz 100. Yıl Buluşmaları bunun bir örneği olmuştu. Son 2 yıllık dönemde gerçekleştirdiğimiz Anadolu açılımı ile 50 kentimize ve 26 federasyonumuza ulaşarak kurumsallaşmayı güçlendirmeyi hedefledik. Bu süreç artarak devam edecek.

Kentlerimiz ve bölgelerimiz kalkındıkça ülkemizi de ikinci yüzyılımızda, layık olduğu yere taşıyacağız. Kalkınmanın yerelde hızlandırılması konusunda derneklerimize ve federasyonlarımıza çok iş düştüğünün farkındayız. Sizlerin de bu farkındalığı, kendi bölgelerinizde gerçekleştireceğinize yürekten inanıyorum.

Değerli Dostlarımız, değerli katılımcılar;

Yerel seçimlerin önemli gündem başlıklarından biri de kentlerimizi depreme hazırlamak. Çünkü ülkemiz bir deprem ülkesi. Beklenen depremlerden biri de Marmara depremi. Türkiye ekonomisinin belkemiği İstanbul.

İstanbul'u depreme hazırlıklı hale getirmeyi, bölgesel gelişme ile birlikte düşünmek ve ele almak zorundayız. Bunu yapabilirsek hem İstanbul'daki riskleri dolayısıyla ülke riskini azaltırız hem de kentlerimizin, İstanbul'dan çıkacak sektörlere ev sahipliği yapmasını sağlayabiliriz.

Böylece üretimin ve refahın dağılımı, daha dengeli hale gelir. Bunu da yerelin dinamiklerini iyi bilerek ve birbirleriyle uyumlulaştırarak yapabiliriz. Yani bir kez daha kapsamlı bir koordinasyon ve iş birliği ile güç birliği ihtiyacı önümüze çıkıyor.

Tekrarlayayım. TÜRKONFED ülke sathına yayılmış;

- Geniş girişimci ağıyla,
- Gönüllülük, bağımsızlık, ve şeffaflık ilkeleriyle,
- Kurumsal kapasitesiyle,
- Her görüşten, her büyüklükten, her sektörden, ve her kesimden temsilcileriyle,
- Yörelere ilişkin derin bilgisiyle,
- Kurmuş olduğu gönül birlikteliğiyle,
- Ülkenin geleceğine sonsuz güven duyan üyeleriyle,

ulusal ve bölgesel kalkınmanın hızlanmasında büyük bir etki gücüne sahiptir. Yakın gelecekte bu gücün kuvveden fiile döndüğünü hepimiz göreceğiz.

Değerli üyeler ve değerli katılımcılar;

Çoğumuz iş dünyasından geliyoruz. Dolayısıyla ekonomi en öncelikli konumuz ve en önemli sorunumuz da yüksek enflasyon. Yüksek enflasyon satın alma gücünü düşürüyor ve gelir dağılımını bozuyor. Şirketler açısından da her türlü maliyetin artması anlamına geliyor.

Türkiye yüksek enflasyonun istisna değil kural olduğu bir ülke. Enflasyonist ortamda nasıl iş yapmak gerektiğini de mecburen öğrendik. Ama enflasyon günün sonunda herkesi olumsuz etkiliyor. KOBİ'leri de yüksek teknoloji ihracatçısını da...

Yüksek enflasyon ülke ekonomisinin kimyasını bozuyor. Bizi düşük gelir seviyesine, düşük teknolojiye, düşük rekabetçiliğe hapsediyor. Ülke kaybediyor, hepimiz kaybediyoruz. Bu nedenle en büyük öncelik enflasyonun düşürülmesi olmalı. Enflasyonu düşürmek her şeyden önce doğru politikalar ve liyakatli kadrolar gerektirir. Bu koşulları sağlamış durumdayız. Umudumuz Merkez Bankası'nın öngörülerini doğrultusunda, enflasyonun kontrol altına alınması...

Uygulanmakta olan para politikası sonucunda finansal koşullar sıkışmış durumda. Buna rağmen her çeyrekte üyelerimizin ve Anadolu iş dünyasının nabzını ölçtüğümüz 'Finansmana Erişim Anketi'mizin 2023 yılı 4. çeyrek sonuçları anlamlı bir iyileşmeye işaret ediyor

Fakat biliyoruz ki, tüketim talebi hızla artarken üretimin bu artışı karşılayamaması enflasyona yol açar. Bu para politikasının çözebileceği bir konu değil. Nitekim geçen hafta açıklanmış olan büyüme rakamlarına baktığımızda son çeyrekte tüketim artışı yüzde 9,3. Fakat üretim artışı tarım ve hayvancılıkta sadece yüzde 0.5; sanayide ise yüzde 1.9...

Enflasyonu düşüreceksek üretim ve tüketim arasındaki bu büyük makası kapatmak gerekir. Çünkü para politikasıyla elde edilebilecek sonuçlar, geçici oluyor. Bunu geçmişte yeterince tecrübe ettik.

Bu çerçevede Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Sayın Cevdet Yılmaz'ın, yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların hayata geçirileceğini açıklamasını heyecanla karşıladık. Eylem Planı'nda özellikle sanayide dijital ve yeşil dönüşümün hızlandırılması, mesleki eğitim ve iş gücü piyasalarındaki ihtiyaçların giderilmesi başlıklarında atılacak adımları dört gözle bekliyoruz.

Fakat üretim yapısında dönüşümün sağlanması için ekonominin dışında da yapılması gerekenler var. Bunların başında da hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığının sağlanması geliyor. Bu nedenle "Orta Gelir" tuzağını aşma yolunun, "Orta Eğitim" ve "Orta Demokrasi" tuzaklarını aşmaktan geçtiğini ısrarla üzerine basa basa söylüyoruz.

Değerli üyeler;

Anadolu'yu gezdiğimizde iş insanlarının en çok yakındıkları bir başka konunun insan kaynağı sıkıntısı olduğunu görüyoruz. İnsan kaynağı sıkıntısı da eğitimle ilişkili... Gençlerimize eğitimde fırsat eşitliği sağlayamazsak, ülkemizi dünyada yeni şekillenmekte olan, ekonomik mimariye de hazırlayamayız. Eğitimin temel hedefi, gençlere yeni çağın becerilerini kazandırmak olmalı.

Bu yüzden "Cumhuriyetin İkinci Yüzyılında, Ana Rota Eğitim" teması ile gerçekleştirdiğimiz Genel Kurulumuzda, "Hayalimizdeki Türkiye"yi de rekabetçilik ve eğitim çerçevesinde tartışmayı amaçlıyoruz.

Hazırladığımız politika belgesi ile Orta Eğitim Tuzağı'ndan Çıkış'ın, ikinci yüzyıldaki kalkınma hamlemiz için bir zorunluluk olduğunu savunuyoruz. "Orta Eğitim" "Orta Gelir" ve "Orta Demokrasi" tuzaklarının, kavramsal olarak birbiriyle bağlantılı olduğunu ileri sürüyoruz.

21. yüzyılın ikinci çeyreğine girerken, bir ülkenin esas rekabetçiliğinin özellikle dijital, biyoteknoloji, yapay zekâ, yenilenebilir enerji gibi teknolojilerden geçtiğini biliyoruz. Burada, bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum. Geçmişin temel bilgi alanları üzerine kurulu olan ve çocuklara, uymaları gereken, kesin yönergeler veren bir eğitim, artık demode oldu.

Bugün yapay zekâ uygulamalarına ve dijital teknolojilere alan açmak gerekiyor. Önemli olan analitik düşünebilmek. Gençlerimiz, farklı alanlarda edinmiş oldukları bilgilerden bir senteze vararak tamamen yeni koşullarda karar alabilmeli; belirsizlik ve karmaşa gibi durumlarda işe yarayan çözümler üretebilmeli...

Gençlerimizi geleceğin dünyasına hazırlamak için eğitim müfredatında yapılacak değişiklikten beklentimiz biyoloji dersinin merkezine "yaratılış teorisinin" konulması veya matematik dersi konularının

azaltılarak sadeleştirilmesi değil. Beklentimiz, çağın gerektirdiği becerilere ve yetkinliklere sahip nesiller yetiştirmek. Bunun da tek bir yolu var. O da laiklik ve bilimsellik ilkelerinden hiçbir ödün vermemek.

Değerli üyeler, değerli dostlarımız;

Konuşmamın son bölümünde küresel gelişmelerin, ülkemiz için taşıdığı risklere ve fırsatlara değinmek istiyorum. Küresel tedarik zincirlerinde Covid pandemisi ve Ukrayna savaşının ardından çok ciddi değişim eğilimleri ortaya çıktı. ABD ve Avrupa ülkelerinde tedarik zincirlerinin, daha yakın coğrafyalara veya aynı değerleri paylaşan ülkelere kaydırılması gündeme geldi.

Avrupa'nın hemen yanı başında olan, Gümrük Birliği nedeniyle zaten AB mevzuatına yüksek oranda uyum sağlamış olan ülkemiz, bu durumdan olumlu etkilenme potansiyeline sahip. Burada özellikle Avrupa Birliği'ndeki gelişmelere dikkat etmeliyiz.

Avrupa Birliği yeni ekonomik modelini Yeşil Mutabakat adı altında yeşil ve dijital dönüşümü merkeze alarak formüle ediyor. Ticaret politikalarını ve regülasyonlarını bu doğrultuda şekillendiriyor.

Avrupa Birliği'ndeki bu gelişmeler ülkemizi de yakından ilgilendiriyor. Avrupa Birliği ile ekonomik ilişki içinde olan birçok ülke bu standartları dikkate alıyor. ABD, Kanada, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Endonezya ve Hindistan'ın da aralarında olduğu birçok ülke, yeşil ve dijital dönüşümü teşvik etmek üzere, kapsamlı programlar ortaya koyuyor.

Yeni ve yeşil teknolojiler ile jeopolitik değişim Orta Doğu ülkeleri üzerinde de etkili oluyor. Çatışmalardan artık yorgun düşmüş olan bölgede; iktisadi, siyasi ve toplumsal modernizasyon adımları da dikkat çekiyor.

Ülkemiz de bu süreçte geriye düşmemeli. Gelecekte rekabet gücümüz buradan geçecek. Türkiye'nin önünde önemli bir fırsat var. Küresel sistemdeki değişimi fırsata çevirip, yeni bir kalkınma hamlesi başlatabiliriz.

Ancak bunun için;

- Makro iktisadi istikrarı oluşturmak
- Yatırım ortamını iyileştirmek
- İş dünyamızın özellikle de KOBİ'lerimizin yeşil ve dijital dönüşümleri gerçekleştirmek
- Hukuk devletini güçlendirmek ve yargı bağımsızlığını sağlamak
- Uluslararası normlara ve sözleşmelere uygun hareket etmek
- Eğitim sistemini, çağın gerektirdiği becerilere ve yetkinliklere uygun hale getirmek
- Her türlü eşitsizlikle mücadele etmek gerekiyor.

Küresel sistemdeki değişim ve dönüşüm çok köklü. İki kutuplu dünya yerini çok kutuplu bir dünyaya bırakıyor. Türkiye iki kutuplu bir dünyada köprü rolü oynamıştı. Şimdi sahnede Brezilya, Hindistan, Rusya, Çin ve Orta Doğu Ülkeleri gibi, birçok güçlü aktör var.

Güç dengelerindeki değişimin yanı sıra teknolojik devrim, iklim krizi ile mücadele, küreselleşme dinamiklerinde değişim, göç dalgaları, toplumsal hareketler, aşırı sağ ve popülist hareketlerde yükselme

gibi çok sayıda risk ve tehdit ile de mücadele etmek gerekiyor. Türkiye bütün bu değişim ve dönüşümlerle nasıl mücadele edecek?

Bunca farklı alanda meydana gelen değişimler her kesimi farklı yönlerde ve farklı düzeylerde etkileyecek. Yeni dünya düzenine uyum ülke içinde, çok ciddi bir koordinasyon ve planlama gerektiriyor. Bu süreç tek bir merkezden yönetilemez. Elele vermek gerekiyor. Hükümet, muhalefet partileri, iş dünyası, akademi, sivil toplum, her kesim güç birliği yapmalı.

Geçen sene yaşamış olduğumuz depremi unutmayalım. Deprem felaketi bize koordinasyonun, planlamanın, iş birliğinin, liyakatin, yerel bilginin ve sahanın sesine kulak vermenin önemini çok büyük bir bedel ödeterek öğretti. Bunu öyle bir öğrendik ki, asla unutamayız. Unutmamalıyız...

Deprem bize TÜRKONFED'in geldiği yeri de gösterdi. Anında ayağa kalktık; tek yürek olduk. Doğudan batıya, kuzeyden güneye tüm federasyonlarımız, tüm derneklerimiz, tüm üyelerimiz seferber oldu.

TÜRKONFED'in kurumsal kapasitesi sayesinde sahadaki koordinasyonsuzluğu aşabildik. İlk andan itibaren kendi örgütlenmemizi sağladık; yerelin gücünü koordine ettik; sahanın elini sahadan tuttuk. Karayolundan gidilemeyen yerlere teknelerle ulaştık. Zor şartların bizi nasıl birbirimize kenetlediğini gördük.

Benim için bundan böyle TÜRKONFED, bu birlik ve dayanışmadır. TÜRKONFED en zor şartlarda çalışabilme, en karmaşık sorunları çözme kabiliyetidir. Geleceğin Türkiye'sini kuracak temel aktörlerden biri TÜRKONFED'dir.

TÜRKONFED'in olmadığı bir yapı, Türkiye'yi geleceğe hazırlamakta eksiktir, yetersizdir. TÜRKONFED'i var eden sizsiniz. İyi ki varsınız! Ne mutlu ki sizle birlikte, ülkemizi muasır medeniyetler seviyesine çıkarma hayalimiz var.

Değerli başkanlar, kıymetli üyeler, sevgili dostlar;

Sözlerime son verirken TÜRKONFED'in 1990'larda başlamış hikayesinde; Bursa'dan Şırnak ve Cizre'ye, Kars'tan İzmir ve Denizli'ye, Antalya'dan Trabzon ve Samsun'a, Edirne'den Hatay ve Diyarbakır'a, 81 ilin tamamına yayılan büyük bir sivil toplum seferberliğinde; fikirleriyle, yürekleriyle ve yarattıkları ortak değerlerle birlikte yürüdüğümüz tüm dostlarımıza; kuruluşumuzdan bu yana emek veren TUSİAD'ın tüm başkanlarına, kurucularımıza, yönetim organlarımız ile yönetim kurulu başkanlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

Özverili bir çalışma dönemine imza atan Yönetim ve Yüksek Danışma Kurulumuza, Federasyon Başkanlarımız ile Genel Sekreterliğimize teşekkür ediyorum.

Sayın Divan Başkanı ve Divan Üyeleri ile Genel Kurul Delegelerimize, paydaşlarımız ile misafirlerimize de en içten duygularıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. Hepinizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum.